

HELENA RUOTSALA

FT, Professori, Turun yliopisto

EEVA UUSITALO

FM, opetuskoordinaattori, Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti

Nordic Ruralities -konferenssi

Akureyrissä Islannissa 23.–24.5.2016

Neljäs Nordic Ruralities -konferenssi järjestettiin Akureyrissä, Islannissa 23.–24.5.2016. Tapahtuman yleis-teema oli *Crisis and resilience* (kriisit ja kestävyys). Paikallinen luonto ja kauniit maisemat sekä Akureyrin yliopiston kompaktit tilat tarjosivat erinomaiset puitteet uusimman maaseutututkimuksen esittelyyn. Eri tieteenaloja edustavia osallistujia oli noin 250, ja kahden erittäin intensiivisen päivän aikana pidettiin 244 esitystä 56 sessiossa. Osalle riitti yksi esitelmä, mutta jotkut yli-innokkaat pitivät jopa viisi esitelmää ja johtivat puhetta työryhmissä. Paikka, konferenssin teema sekä korkealaatuinen pohjoismaainen maaseutututkimus olivat houkutelleet useita osallistujia myös Pohjoismaiden ulkopuolelta.

Kongressin periaatteiden mukaisesti myös *keynote*-esitykset toteuttivat monitieteisyyttä. Kolme esiintyjistä tuli Pohjoismaista ja yksi Iso-Britanniasta. Taloustieteilijä, Akureyrin yliopiston rehtori Eyjólfur Gudmundsson korosti omassa esityksessään ”*The Impact of Higher Education on Regional Development*” korkeakouluopetuksen asemaa aluekehityksessä ja alueiden muutoskestävyyden vahvistamisessa. Eyjólfur Gudmundsson puhui myös verkko-opetuksen merkityksestä varauduttaessa paitsi alueiden väliseen kilpailuun myös globaaliin kilpailuun koulutussektorilla.

Hanne Tanvig (Kööpenhaminan yliopisto) oli otsikoinut esityksensä ”*Between place and space – new perspectives for rural entrepreneurship and local governance in the era of globalization and neoliberalism*”. Hän kertoi maaseutumaisuudesta, maaseudun selviytymisestä ja maaseudun kehittämistä nojautuen muun muassa neo-endogeeniseen lähestymistapaan. Hän korosti samalla paikallisen yrittäjyyden ja paikallisen strategisen osaamisen tärkeyttä maaseudun kehittämisessä.

Mark Shucksmithin (Newcastlen yliopisto) esitys ”*Reimagining the rural: from 'rural idyll' to 'good countryside'*” kehotti unohtamaan menneeseen katselevan ruraalin idyllin (*rural idyll*) ja sen sijaan pohtimaan, millainen on hyvä maaseutu (*good countryside*). Shucksmith ehdotti välineeksi utopia-käsitteen käyttöä menetelmänä, siis kuvittelemaan maailman toisenlaiseksi. Myös akateemisilla henkilöillä on oma roolinsa ja tilansa julkisessa keskustelussa siitä, millainen on hyvä maaseutu.

Laura Assmuth (Itä-Suomen yliopisto) analysoi *keynote*-esitelmässään, ”*Far from the centers: rethinking the meaning of locality, marginality and distance*”, miten periferiat rakentuvat vastakohtiksi suhteessa keskuksiin, jolloin syrjäseudut määritellään negatiivisin määrein. Paikallisuuden, marginaalisuuden ja etäisyyden merkitykset vaihtelevat kuitenkin eri yhteyksissä ja eri ihmisille,

Siglufjörðurin kylässä on kuvattu suosittu tv-trilleri Loukussa (*Ofærd*, 2015).

Kuva: Helena Ruotsala 2016.

kuten kävi ilmi Assmuthin käyttämistä esimerkeistä, jotka tulivat hänen omista tutkimuksistaan.

Islannissa järjestetyn konferenssin mielenkiintoinen lisäarvo oli mahdollisuus syventyä islantilaiseen maaseutututkimukseen. Islanti ja islantilaisia kiinnostavat tutkimusaiheet ja -teemat näkyivät konferenssin ohjelmassa, sillä useat työryhmät käsittelivät paikallisille tärkeitä asioita: kalastusta, matkailua ja niin sanottua sinistä taloutta (*blue economy*). Myös harva asutus ja pienyhteisöt vaikuttavat olevan yleisiä tutkimusteemoja Islannissa. Tutkimusta tehdään esimerkiksi pienten paikkakuntien/paikkojen taantumisesta ja uudesta kukoistuksesta matkailun myötävaikutuksella.

Matkailun merkityksen Islannille saattoi havaita jo lennolla Islantiin, Keflavikin lentokentällä ja Reykjavikin kaupungissa. Euroopan ja Amerikan välistä *stop over* -matkailua markkinoidaan tehokkaasti, ja siitä on onnistuttu tekemään tuottoisaa. Pienellä, noin 320 000 ihmisen asuttamalla saarella oli valtavia liikennemuuttajia. Kultaisen kierroksen varrella sijaitsevat luontonähtävyydet sekä maailmanperintökohde Þingvellir olivat täynnä turisteja jo toukokuussa. Kongressissa useammassakin

esityksessä arveltiin, että matkailu on tänä vuonna ensimmäisen kerran Islannin tärkein elinkeino. Tulevaisuudessa matkailijamäärien arvellaan kasvavan edelleen, joten paikallisilla matkailuilmapiireillä on haasteena organisoida kasvava matkailu siten, että se vahingoittaa mahdollisimman vähän herkkää Islantilaisista luontoa.

Monet matkailijat haluavat nähdä ja kokea Islannissa televisiosarjojen ja elokuvien kuvauspaikkoja. Yksi sellainen on Siglufjörður, jossa osallistujille tarjottiin konferenssi-illallinen. Kyseisellä paikkakunnalla on kuvattu sarja Loukussa (*Ofærd*). Sattumoisin ruokailupaikka oli samassa hotellissa, jossa televisiossa tapahtui hiuksia nostattava murha. *Ofærd*-sarja hyödyntää *Nordic noir* -henkeen pohjoismaista pimeyttä, karua maisemaa, lunta, kylmää, arktisuutta. Myös muun muassa *Game of Thrones* -sarjaa ja *Interstellar*-elokuvaa on filmattu islantilaisissa maisemissa.

Useassa työryhmässä käsiteltiin muutenkin matkailua, esimerkiksi sen synnyttämiä jännitteitä. Matkailuteollisuuden ongelmat ja hyödyt näyttäisivät olevan samankaltaisia eri paikoissa

pohjoisella pallonpuoliskolla. Esimerkiksi jonkun mielihyväperiferia (*pleasure periphery*) on jonkun toisen koti. Samaten tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että matkailun edut ja haitat eivät jakaudu tasaisesti paikallisten asukkaiden keskuudessa.

Matkailun ohella muita suosittuja aihepiirejä olivat edelleen pintansa pitävät paikka ja identiteetti. Varsin ajankohtaisia teemoja esityksissä olivat monikulutturuisuus ja pakolaisuus ja niiden tarjoamat mahdollisuudet maaseutualueille. Maahanmuuton vaikutukset näyttäisivät olevan samankaltaisia eri maissa. Eräs koskettava esitelmä käsittelee Baltian maissa varsin yleistä työperäistä maastamuuttoa, jonka yhteydessä vanhemmat jättävät lapsensa isovanhempien tai sisarusten hoidettaviksi. Vanhemmuuden virkaa hoitaa Skype, joka on muuttanut myöskin vuorovaikutustapoja.

Työryhmien ohessa oli muutakin ohjelmaa. Avoin keskustelufoorumi *Nordic Ruralities* -verkoston tulevaisuudesta käsittelee pohjoismaisen yhteistyön tiivistämistä maaseutututkimuksessa. Yksi yhteistyön muoto voisi olla yhteispohjoismaisen *Nordic Journal of Rural Research* -lehden julkaiseminen. Ajatus yhteisestä lehdestä kirvoitti paikallaolijoilta enimmäkseen myönteisiä puheenvuoroja. Lehti tarjoaisi hyvän vaihtoehdon valtavirran kansainväliselle maaseutututkimukselle, ja myös mahdollisuuden esitellä kansainvälisestikin korkeatasoista pohjoismaista maaseutututkimusta. Toisaalta lehden julkaiseminen vaatii henkilöstö- ja taloudellisia resursseja, joista on jo nykyiselläänkin tiedemaailmassa niukkuutta. Joku esittäikin ajatuksen, että yksi kansallisesti ilmestyvien jurnaalien numero vuodessa voisi olla englanninkielinen yhteispohjoismaainen julkaisu. Yhteistyön

vahvistamiseksi on jo perustettu *Nordic Rural Research* Facebook-sivu, jolla jatketaan pohjoismaisen yhteistyön muotoja käsittelevää keskustelua. Yhteisen lehden lisäksi agendalla oli nimittäin myös yhteispohjoismaainen tieteellinen seura tai tutkijoiden verkosto. Tämä ajatus ei kuitenkaan saanut kannatusta.

Kaiken kaikkiaan konferenssista sai kattavan kuvan Pohjoismaisen maaseutututkimuksen nykytilasta. *Nordic Ruralities* -konferenssien monitieteisyys tarjoaa mahdollisuuden hakeutua oman mukavuusalueen ulkopuolelle osallistumalla työryhmiin, joissa puhutaan muiden tieteenalojen maaseutututkimuksesta. Tämä konferenssi tarjosikin rajojen ylitykseen hyvät mahdollisuudet, sillä kahden päivän aikana käynnissä oli samaan aikaan 7–8 sessiota. Konferenssin pääteemaa *crisis and resilience* käsiteltiin useassa esitelmässä ja eri näkökulmista, mutta jos odotti esimerkiksi resilienssi-käsitteen syvempää tai hieman kriittisempää analyysiä, odotukset eivät kenties täyttyneet.

Järjestäjillä oli joitain vaikeuksia käytännön asioiden hoitamisessa, ja pienissä mutta tärkeissä yksityiskohdissa oli puutteita. Ohjelma oli raskas ja aikataulultaan tiukka, joten oli haastavaa ennättää osallistua oman työryhmän ohella myös muihin istuntoihin. Kahvitauot olivat liian lyhyitä verkostoitumiseen. Järjestäjien kokonaissuoritus jäi kuitenkin positiivisen puolelle, ja konferenssin ilmapiiri oli rento ja kotoinen. Seuraava *Nordic Ruralities* -konferenssi järjestetään Tanskassa vuonna 2018.

Konferenssissa käsiteltyihin teemoihin ja aihepiireihin voi tutustua lähemmin abstraktikirjasta, joka löytyy osoitteesta <http://ruralities.org/wp-content/uploads/2015/04/Book-of-abstracts-2.pdf>